

Høringsnotat

**Om forslag til forskrift om Forsvarsdepartementets
tilskuddsordning for sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning**

30. mai 2023

1	Innledning..	3
2	Forslag til forskrift om Forsvarsdepartementets tilskuddsordning for sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning	3
2.1	Tilskudd og tildelinger	4
2.2	Forhold til statsstøtteregulverket og regelverket om offentlige anskaffelser	5
3	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	5
4	Merknader til de enkelte bestemmelsene	5
5	Forskriftsforslaget	7

1 Innledning

Forsvarsdepartementet (FD) sender på høring forslag til forskrift om ordning for tilskudd til sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning. Forslaget har bakgrunn i en bredere gjennomgang av FDs tilskuddsforvaltning. Gjennomgangen skal legge til rette for bedre samsvar mellom utformingen og forvaltningen av tilskudd i FD med kravene som stilles i forvaltningsloven og statens økonomiregelverk. Fastsetting av FDs tilskuddsordning for sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning i forskrift er et slikt tiltak.

2 Forslag til forskrift om Forsvarsdepartementets tilskuddsordning for sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning

FDs tilskuddsordning for sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning skal benyttes som et strategisk virkemiddel for å styrke kunnskapsgrunnlaget om sikkerhets- og forsvarspolitiske problemstillinger av betydning for Norge. FD har siden 1994 støttet forskning innen sikkerhets- og forsvarspolitikk. Dagens ordning baserer seg på en oppdeling mellom relativt langsiktig kompetansebygging (doktor- og postdoktorstipend), flerårige tematiske programmer og prosjektstøtte knyttet til konkrete enkeltprosjekter av kortere og midlere varighet (1-4 år). Støtten praktiseres gjennom årlig utlysning og tildeling av midler til konkrete prosjekt gjennom konkurranse, basert på FDs formål og kriterier for slik tildeling.

Forskningsbasert kunnskap på det sikkerhets- og forsvarspolitiske område vil også i årene som kommer være viktige bidrag til et best mulig informasjons- og beslutningsgrunnlag for norske myndigheter. Det er derfor vesentlig at Norge opprettholder forskningsmiljøer som kan bidra med kunnskap om sikkerhets- og forsvarspolitiske forhold og som også kan bidra til et opplyst og offentlig ordskifte om disse forhold.

Tilskuddsordningen baserer seg i stor grad på forskningsarbeider med en kortere tidshorisont enn prosjekter som mottar støtter fra Norges forskningsråd. I tillegg baserer ordningen seg på tett faglig dialog mellom FDs egen fagkompetanse og forskningsmiljøene. Dette skyldes at denne type forskning blant annet inngår som ledd i kunnskapsgrunnlaget for departementets politikktutforming. På denne bakgrunn har det ikke vært aktuelt for FD å kanalisere midler til samme formål gjennom forskningsrådet. Kanalisering gjennom forskningsrådet har heller ikke vært aktuelt på grunn av ordningens relativt beskjedne økonomiske omfang.

Det overordnede formålet med ordningen er å bidra til kunnskap og forståelse om Norges utenriks- og sikkerhetspolitiske omgivelser, utviklingen i Norges nærområder, norske og alliertes sikkerhetsinteresser, ulike trusler mot stat og samfunn, betydningen av internasjonal rett, og derigjennom bidra til et offentlig ordskifte om sikkerhets- og forsvarspolitiske spørsmål i Norge. Formålet kan beskrives i tre delmål: For det første skal ordningen stimulere sikkerhets- og forsvarspolitiske kompetansemiljøer. For det andre skal ordningen gjennom forskningsbasert formidling bidra til styrket kunnskap og innsikt hos offentligheten om sikkerhets- og forsvarspolitikk. For det tredje, skal ordningen støtte forskningsmessig arbeid som kan brukes inn i forsvarssektorens kunnskapsgrunnlag for politikktutforming.

De tre delmålene ønskes oppnådd gjennom:

1. Tildeling av tilskudd til PhD studier og prosjekter i rammen av formålet med tilskuddsordningen og de åtte faglige tildelingskriteriene beskrevet under.
2. Kontakt og samhandling med norske og internasjonale forskningsmiljøer for å bygge og opprettholde kompetanse i FD på relevante sikkerhet- og forsvarspolitiske problemstillinger.
3. Systematisk bruk av forskning i utvikling av sikkerhets- og forsvarspolitikken innhold.
4. Tilrettelegging for kunnskap og formidling i offentligheten.

Følgende åtte faglige tildelingskriterier fastsettes i forskriften:

1. Norsk sikkerhets- og forsvarspolitikk, inkludert evne til å gi kunnskap om og innsikt i problemstillinger som Norge står overfor.
2. Kunnskap om internasjonale rammebetingelser og hvordan disse påvirker Norges internasjonale handlingsrom og sikkerhet.
3. Kompetanseoppbygging og styrking av det norske fagmiljøet om sikkerhetspolitisk relevante statlige og ikke-statlige aktører og endrede geopolitiske konstellasjoner.
4. Utviklingen av krigens folkerett og andre aktuelle rettslige spørsmål knyttet til militære operasjoner.
5. Økt kunnskap om og innsikt i endringer i sikkerhetssituasjonen og konsekvensene for Forsvaret.
6. Kunnskap om bakgrunnsfaktorer, dynamikk og skillelinjer i norsk politikk på det sikkerhets- og forsvarspolitiske området.
7. Fremme av et sikkerhets- og forsvarspolitisk ordskifte i Norge.
8. Doktrine- og kunnskapsutvikling og det sikkerhetspolitiske grunnlaget for langtidsplanlegging i Forsvaret.

De faglige tildelingskriteriene gjelder innenfor denne tilskuddsordningen spesifikt. De skal være gyldige og relevante over tid, uavhengig av dynamiske endringer i det sikkerhetspolitiske bildet fra et år til et annet. Innenfor rammen av de åtte tildelingskriteriene, vil FD i forbindelse med faste utlysninger angi et antall faglige prioriteringer. Disse prioritetene skal sikre faglig relevans og nettopp fange opp dynamikken i det sikkerhetspolitiske bildet år for år.

2.1 Tilskudd og tildelinger

FDs ordning for tilskudd til sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning har siden ordningen ble etablert, rettet seg mot forskningsinstitusjoner både i og utenfor forsvarssektoren. Institusjoner i forsvarssektoren inkluderer fagmiljøer ved Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) og Forsvarets høgskole (FHS), herunder Institutt for forsvarsstudier, Forsvarets stabsskole og de tre krigsskolene. Etter gjennomgang av ordningen i 2021-22, er det konkludert med at forskning i egen sektor ikke skal tildeles midler gjennom denne støtteordningen. Unntaket er FFI, som er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. FFI er i hovedsak et oppdragsfinansiert institutt som også mottar tilskudd fra det offentlige til egen forskning. Fra og med budsjettåret 2023 vil FD derfor kun tildele *tilskudd* til institusjoner utenfor forsvarssektoren samt FFI.

De akademiske institusjonene i Forsvaret, under FHS, tildeles fra 2023-budsjettet midler til sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning i den ordinære tildelingen til Forsvaret.

2.2 Forhold til statsstøtteregulverket og regelverket om offentlige anskaffelser

Tilskuddsordningen er vurdert opp mot statsstøtteregulverket. For å kunne anse midlene som statsstøtte, må EØS artikkel 61 første ledd være oppfylt. I noen tilfeller kan det tenkes at forskningsinstitusjoner kan opptre som markedsaktører og dermed anses for å drive økonomisk aktivitet. Forholdet til statsstøtteregulverket vil derfor bli vurdert spesifikt for hvert enkelt tilskudd.

3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet anser at forskriftsforslaget ikke har vesentlige økonomiske konsekvenser. Forskriften er hjemlet i Stortingets årlige budsjettvedtak, og rammen for tilskuddsordningen fastsettes årlig av Stortinget i forbindelse med Stortingets vedtak til statsbudsjettet. I Prop. 1 S (2022-2023) har regjeringen foreslått nødvendige bevilgningsmessige endringer for å legge til rette for endringer av tilskuddsordningen.

4 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til § 1 Formål

Det overordnede formålet med ordningen, som beskrevet i pkt. 2, er i § 1 utledet i tre spesifiserte delmål.

Tilskuddsordningen skal gjelde for sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning. Ordningen omfatter derfor ikke tilskudd der utvikling av faglig kontakt- og samarbeidsaktivitet på det sikkerhets- og forsvarspolitiske område er hovedbegrunnelsen

Til § 2 Tilskuddsformer

Bestemmelsen angir hvilke typer forskningsarbeider som kan støttes innenfor ordningen. Bevilgede midler for tilskuddsordningen er tilknyttet en tilsagnsfullmakt. Tilsagnsfullmakten åpner for at departementet kan gi tilskudd over flere år, som er aktuelt i forbindelse med tilskudd til flerårige prosjekter, flerårige programmer, doktorgrad- og postdoktorgradstipendiatstillinger. Slike flerårige forskningsarbeider krever forutsigbarhet for å kunne igangsettes.

Til § 3 Definisjoner

Bokstav c) «Inngangsvilkår» representerer faglig-administrative generelle kriterier for å komme i betraktning ved søknad om midler fra ordningen.

Bokstav d) «Tildelingskriterier» representerer overordnede faglige kriterier som skal stå seg og være retningsgivende over flere år. De overordnede faglige kriteriene er bestemmende for å kunne vurdere nærmere den enkelte søknads faglige relevans.

Til § 4 Forvaltning av tilskuddsordningen

Forsvarsdepartementet er tilskuddsforvalter for ordningen. Forvaltning av ordningen er ikke delegert.

Til § 5 Hvem og hva det kan gis støtte til

Bestemmelsen utleder inngangsvilkårene for ordningen, som definert i § 3 bokstav c. I § 5 første ledd vises det til at FD kan gi tilskudd til internasjonale forskningsinstitusjoner. I den grad tilskudd til internasjonale institusjoner er aktuelt, vil det kunngjøres en egen utlysning på engelsk som adresserer internasjonale akademiske miljøer. I første ledd vises det også til at «tenketanker» kan

motta støtte. I tråd med § 2, om tilskuddsformer, gjelder dette forskningsbasert arbeid, og ikke støtte til former for faglig kontakt- og samarbeidsaktivitet på det sikkerhets- og forsvarspolitiske området.

I § 5 tredje ledd, vises det til at forskriften på norsk side gjelder for institusjoner utenfor forsvarssektoren og for FFI som eget forvaltningsorgan. Øvrige akademiske institusjoner i forsvarssektoren, under FHS, vil, etter søknad og på samme faglige vilkår, kunne tildeles midler til sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning som del av den ordinære budsjettprosessen.

Til § 6 Hvordan søknader blir vurdert

Bestemmelsen utleder de bestemmende tildelingskriteriene for ordningen, som definert i § 3 bokstav d.

Til § 7 Kunngjøring av og søknad om tilskudd

Bestemmelsen viser til fastsatte krav for kunngjøring og søknad. Kunngjøring foretas på FDs del av regjeringens nettsider.

Til § 8 Søknads- og rapporteringsfrist

Bestemmelsen viser til utlysningsteksten for nærmere angitt søknadsfrist, samt frist for årsrapportering fra tilskuddsmottakere til FD.

Til § 9 Opplysningsplikt

Bestemmelsen omhandler søkers opplysningsplikt overfor FD som tilskuddsforvalter.

Til § 10 Utbetaling av tilskudd

Bestemmelsen viser til at utbetaling fastsettes i vedtak for tilskuddet. Det legges til grunn fleksibilitet med hensyn til den enkelte tilskuddsmottakers regnskapsrutiner.

Til § 11 Krav til bruk av tilskuddet.

Bestemmelsen omhandler krav til kostnadseffektiv planlegging og gjennomføring av aktuelle programmer eller prosjekter.

Til § 12 Rapporteringsplikt

Bestemmelser om regnskap er angitt i § 12 tredje ledd. Bestemmelsene differensierer mellom statlige forskningsinstitusjoner på den ene side, både innenfor og utenfor forsvarssektoren, og på den annen side ikke-statlige institusjoner.

Til § 13 Ubenyttede tilskuddsmidler

Bestemmelsen gjelder tilskuddsmottakers plikt om å underrette om eventuelt mindreforbruk. Budsjettmidler gjennom ordningen kan overføres mellom budsjettår.

§ 14 Reaksjonsformer

Bestemmelsen angir kriterier for mislighold av et tilsagn og reaksjoner fra tilsynsforvalter i slike tilfeller.

§ 15 Tilsyn og kontroll

Bestemmelsen omhandler tilskuddsforvalters rett til å føre tilsyn med tilskuddsmottaker og tilskuddsmottakers plikt til å samarbeide under tilsynet.

§ 16 Ikrafttredelse

Bestemmelsen angir at forskriften trer i kraft på angitt dato i 2023ss, men at forskriften ikke gjelder for søknader om tilskudd sendt før ikrafttredelse.

5 Forskriftsforslaget

Forskrift om Forsvarsdepartementets tilskudd til sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning

§ 1 Formål

Formålet med Forsvarsdepartementets tilskudd til sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning er å bidra til kunnskap og forståelse om Norges utenriks- og sikkerhetspolitiske omgivelser, utviklingen i Norges nærområder, norske og alliertes sikkerhetsinteresser, ulike trusler mot stat og samfunn og internasjonal rett, og bidra til et offentlig ordskifte om sikkerhets- og forsvarspolitiske spørsmål i Norge.

§ 2 Tilskuddsformer

Følgende former for tilskudd kan gis

- a) prosjektstøtte
- b) støtte til tematiske programmer, bestående av flere relaterte prosjekter tilknyttet programmet
- c) støtte til doktorgrad- og postdoktorgradstipendiatstillinger.

§ 3 Definisjoner

I denne forskriften menes med

- a) *tilskuddsforvalter*: det forvaltningsorganet som vurderer, tildeler og kontrollerer tilskudd
- b) *tilskuddsår*: det kalenderår søknaden gjelder for og tilskudd utbetales i
- c) *tildelingskriterier*: kriterier som er bestemmende for om tilskudd kan tildeles
- d) *prosjektstøtte*: tilskudd til kortsiktige og avgrensede prosjekter og aktiviteter av varighet inntil tre-fire år, inkludert prosjektbaserte lønns- og driftsutgifter.

§ 4 Forvaltning av tilskuddsordningen

Tilskuddsordningen forvaltes av Forsvarsdepartementet.

§ 5 Hvem og hva det kan tildeles støtte til

Forsvarsdepartementet kan gi prosjektstøtte til nasjonale og internasjonale forskningsinstitusjoner, institutter, tenketanker og universitets- og høyskolemiljø med en sikkerhets- og forsvarspolitisk innretning og som kan dokumentere

- a) god budsjettbalanse
- b) tilfredsstillende faglige og akademiske kvalifikasjoner
- c) forskningsaktiviteter som ivaretar formålet i § 1
- d) at gjeldende faglige og etiske retningslinjer innenfor forskning følges
- e) økonomisk egeninnsats
- f) at forskningen skal presenteres på et skandinavisk eller engelsk språk
- g) at tidligere prosjekter fra samme søker er avsluttet.

Forsvarsdepartementet kan gi tilskudd til doktorgrad- og postdoktorgradstipendier ved norske forskningsinstitusjoner, -institutter og universitets- og høyskolemiljøer, som kan dokumentere krav i henhold til første ledd bokstav a til g.

Forsvarsdepartementet kan gi tilskudd med tilsagn om tildeling ut over budsjettåret til flerårige prosjekter, flerårige programmer, doktorgrads- og postdoktorgradstipendier.

§ 6 Hvordan søknaden blir vurdert

Tilskudd til prosjektstøtte eller støtte til doktorgrad- og postdoktorgradstipendier betinger at søknadene oppfyller ett eller flere faglige tildelingskriterier ved å

- a) ha relevans for norsk sikkerhets- og forsvarspolitik, inkludert evne til å gi kunnskap om og innsikt i nåværende og fremtidige sikkerhets- og forsvarspolitiske utfordringer og problemstillinger som Norge står overfor
- b) gi økt kunnskap om internasjonale rammebetingelser, og hvordan disse påvirker Norges internasjonale stilling og sikkerhet
- c) bidra til kompetanseoppbygging og styrking av det norske fagmiljøet om sikkerhetspolitisk relevante statlige og ikke-statlige aktører og endrede geopolitiske konstellasjoner
- d) bidra til utvikling av krigens folkerett og andre aktuelle rettslige spørsmål knyttet til militære operasjoner
- e) gi økt kunnskap om og innsikt i endringer i sikkerhetssituasjonen og konsekvensene for Forsvaret
- f) gi økt kunnskap om bakgrunnsfaktorer, dynamikk og skillelinjer i norsk politikk på det sikkerhets- forsvarspolitiske området
- g) fremme det sikkerhets- og forsvarspolitiske ordskiftet i Norge
- h) bidra til doktrine- og kunnskapsutvikling og det sikkerhetspolitiske grunnlaget for langtidsplanlegging i Forsvaret, som offentlig tilgjengelig og fri forskning.

Innenfor rammen av tildelingskriteriene i første ledd bokstav a til h, vil Forsvarsdepartementet i forbindelse med de årlige kunngjøring av tilskuddsordningen angi veiledende faglige prioriteter.

§ 7 Kunngjøring av og søknad om tilskudd

Kunngjøring om tilskuddsordningene publiseres på tilskuddsforvalters nettsider. Kunngjøringen skal gi en oversikt over relevante forhold for aktuelle tilskuddssøkere, herunder

- a) formålet
- b) tildelingskriterier
- c) målgruppe
- d) krav til søker
- e) kontrolltiltak og mulige reaksjonsformer
- f) søknadsfrist, mottak av søknad og kontaktinformasjon til tilskuddsforvalter.

§ 8 Søknads- og rapporteringsfrist

Årlig frist for å søke om prosjektstøtte vil normalt være i november, etter egen utlysning i oktober. Frist for å sende inn statusrapport som beskrevet i § 12 er 1. desember i tildelingsåret, og påfølgende år for prosjekter som har varighet utover ett år.

§ 9 Opplysningsplikt

Søkeren skal gi tilskuddsforvalteren alle opplysninger som søkeren må forstå har betydning for vurderingen av søknaden. Tilskuddsforvalteren kan også kreve andre opplysninger som er nødvendig for å vurdere søknaden. Søkeren skal kunne dokumentere alle opplysningene som er gitt.

Tilskuddsmottakeren skal straks melde til tilskuddsforvalteren dersom forutsetningene for tildelingen endres.

§ 10 Utbetaling av tilskudd

Det fastsettes i vedtaket når tilskuddet utbetales.

§ 11 Krav til bruk av tilskuddet

Tilskuddet skal anvendes i samsvar med de forutsetninger som følger av tilskuddsbrevet.

Tilskuddsmottaker skal sørge for forsvarlig forvaltning av tildelte midler og sørge for at det aktuelle programmet eller prosjektet planlegges og gjennomføres på en kostnadseffektiv måte.

§ 12 Rapporteringsplikt

Tilskuddsmottaker skal innen rapporteringsfristen oversende Forsvarsdepartementet en rapport om hvordan de tildelte midlene er benyttet.

Rapporten skal gjøre rede for om midlene er brukt i tråd med forutsetningene for tildelingen og beskrive hvordan og i hvilken grad tilskuddsordningens formål og vurderingskriterier er oppnådd med de tildelte midlene. Endelig rapport etter slutført prosjekt skal inkludere faglige delleranser knyttet til prosjektet og eventuelle publiserte forskningsresultater.

Regnskap for tilskudd til ikke-statlige institusjoner som innenfor et år overstiger 400 000 kr skal være revidert av statsautorisert eller registrert revisor. For tilskudd under kr 400 000 er det tilstrekkelig at regnskap er signert av bemyndiget person. For statlige institusjoner skal regnskap utføres gjennom institusjonens eget kontrollsystem. Regnskapet skal være ført i henhold til god regnskapsskikk og vanlige regnskapsprinsipper. Alle offentlige tilskudd skal spesifiseres i regnskapet med beløp og tilskuddsyterens navn.

§ 13 Ubenyttede tilskuddsmidler

Tilskuddsmottaker, både for ett- og flerårige prosjekter, skal senest innen utgangen av det enkelte tilskuddsår underrette tilskuddsforvalter om ubenyttede tilskuddsmidler.

Tilskuddsforvalter kan beslutte at ubenyttede tilskuddsmidler overføres til påfølgende tilskuddsår eller kreve ubenyttede midler tilbakebetalt.

§ 14 Tilsyn og kontroll

Tilskuddsforvalter skal føre tilsyn med at tilskuddsmottaker oppfyller kravene i forskriften og at opplysningene gitt i søknaden og rapporten er riktige.

Tilskuddsforvalter kan kreve innsyn i tilskuddsmottakers regnskaper for å kontrollere at midlene brukes som forutsatt i tilskuddsbrevet, jf. Reglement for økonomistyring i staten § 15.

Tilskuddsmottaker skal samarbeide under tilsynet ved blant annet å innhente og systematisere nødvendig informasjon.

§ 15 Reaksjonsformer

Tilskuddsforvalter kan trekke tilbake tilsagn om tilskudd, holde tilbake tilskudd eller kreve tilbakebetaling av utbetalte tilskudd dersom

- a) tilskuddsmottakeren har brutt opplysningsplikten i § 9
- b) tilskuddet ikke blir benyttet i samsvar med betingelsene og vilkårene for tilskuddet

- c) tilskuddsmottakeren unnlater å sende inn eller sender inn mangelfull rapport etter § 12
- d) tilskuddsmottakeren unnlater å informere om ubenyttede tilskuddsmidler etter § 13
- e) tilskuddsmottakeren unnlater å medvirke eller legge til rette for tilsyn og kontroll etter § 14
- f) tilskuddsmottaker på annen vesentlig måte har brutt bestemmelsene i denne forskriften.

§ 16 Ikraftredelse

Forskriften trer i kraft [dato/mnd.] 2023.

Forskriften gjelder ikke for søknader om tilskudd sendt før forskriften trer i kraft.